

Gemeente
Woudenberg

RAADSVORSTEL 2020

**Datum
voorstel:** 23 maart
2020

Registratiekenmerk:

Raadsvergadering van : 24 september 2020

Vergadering Commissie van: 8 september 2020

Portefeuillehouder: D.P. de Kruif

Behandelend ambtenaar:

Onderwerp / voorstel: Concept bod Regionale Energie Strategie

Aan de Raad.

Voorstel

Wij stellen u voor:

- 1) In te stemmen met de concept RES regio Amersfoort en het college de opdracht te geven het concept bod, zoals verwoord in bijlage 1, als concept in te dienen bij het Rijk, zodat de landelijke doorrekening van de concept-boden van alle regio's kan plaatsvinden.
- 2) Het college opdracht te geven om in regionaal verband:
 - a) het bod te concretiseren in zoekgebieden.
 - b) een regionaal programma energietransitie op te zetten voor de uitwerking van de regionale ambitie om in 2030 49% CO₂ te reduceren.
 - c) de samenleving actief te betrekken bij de concretisering van het bod en de uitwerking van de Regionale Energie Strategie.

Inleiding

Bij de vaststelling van het landelijke klimaatakkoord hebben gemeenten, provincies en Rijk afgesproken om een regionale energiestrategie (RES) te maken. De zeven Utrechtse gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest en Woudenberg stellen gezamenlijk met provincie Utrecht, waterschap Vallei en Veluwe en STEDIN een Regionale Energie Strategie (RES) van de regio Amersfoort op. In de startnotitie RES Regio Amersfoort is de regionale ambitie geformuleerd dat er 49% CO₂-reductie plaats moet vinden in 2030 ten opzichte van 1990.

In de RES worden keuzes gemaakt ten aanzien van de ruimtelijke inpassing en uitvoering van grootschalige duurzame energieopwekking (hernieuwbare elektriciteit en hernieuwbare warmte) en bijbehorende infrastructuur die nodig is om in onze regionale energiebehoefte te voorzien. Op basis van de Regionale Energie Strategie moet duidelijk zijn hoe de regio invulling geeft aan de landelijke opgave door voor 1 juni 2020 een 'bod' te doen aan het Rijk. Het is de bedoeling dat alle biedingen van de regio's opgeteld samen (minimaal) voldoen of bijdragen aan de landelijke taakstelling op het gebied van hernieuwbare opwek (tenminste 35 TWh hernieuwbare energie op land in 2030) en een overzicht bieden van de omgang met duurzame warmtebronnen voor de gehele gebouwde omgeving.

Het proces van de RES houdt niet op bij dit concept bod 1.0, maar krijgt daarna een vervolg. Uiterlijk op 1 maart 2021 dienen we het definitieve bod 1.0 in. Het gehele RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. Dat betekent dat de RES in een cyclus van minimaal 2 jaar zal worden geactualiseerd. Ontwikkelingen ten aanzien van warmtebronnen en locatiekeuzes voor

Geprent op: 10-09-2020 14:18:52uur

/var/websites/gemeentebestuur.woudenberg.nl/documenten/convert/df0518e9-9979-4378-b73f-596bc152bcd8.docx

hernieuwbare opwek zullen moeten worden doorgevoerd in de RES en hier zal ook besluitvorming over plaatsvinden.

Centrale vraag

Gaat u akkoord met het concept bod zoals verwoord in de concept Regionale Energiestrategie (RES) regio Amersfoort en de indiening daarvan bij het Rijk?

Wilt u het college opdracht geven voor de verdere uitwerking in regionaal verband, zoals verwoord in het concept raadsbesluit?

Beoogd resultaat (wat)

- Een bijdrage te leveren aan de landelijke opgave van het klimaatakkoord door de concept RES Regio Amersfoort 1.0 als bod in te dienen bij het Rijk
- Samen met de regio een vervolg stap te zetten om de concept RES Regio Amersfoort 1.0 te concretiseren en uit te voeren

Kader

Klimaatakkoord Parijs 2015, klimaatakkoord Nederland, kaders en randvoorwaarden RES (21 maart 2019), Startnotitie RES regio Amersfoort, Expeditie Duurzaamheid inclusief (concept) oplegger 2020.

Argumenten

1.1 Het concept-bod RES Regio Amersfoort moet ingediend worden om te voldoen aan de landelijke opgave

Het concept-bod RES Regio Amersfoort moet voor 1 juni 2020 ingediend worden bij het Nationaal Programma RES. In het concept-bod RES Regio Amersfoort wordt ingegaan op de huidige potentie van de regio, bestaand beleid en wat er op korte termijn te realiseren is. Op basis van het bod van de Regio Amersfoort en de andere regio's wordt gerekend of de landelijke opgave van 35TWh opwek van hernieuwbare energie gerealiseerd wordt.

1.2 We zijn gecommiteerd om de CO₂-uitstoot terug te brengen naar 0 in 2050.

Om de opwarming van de aarde tegen te gaan zijn drastische maatregelen nodig. In 2015 hebben 195 landen het klimaatakkoord met elkaar gesloten. In het klimaatakkoord is afgesproken dat er maatregelen getroffen worden om de broeikasgassen tegen te gaan en daarmee de opwarming van de aarde tegen te gaan. De Europese lidstaten hebben op basis van het klimaat akkoord afgesproken om de CO₂-uitstoot te verminderen. Voor Nederland ligt er een enorme maatschappelijke opgave op het gebied van de energietransitie. In het Nationale Klimaatakkoord is besloten dat Nederland in 2030 49% CO₂-reductie gerealiseerd moet hebben ten opzichte van 1990. Om dit te realiseren zijn vijf zogenaamde klimaattafels geïntroduceerd die allen hun eigen opgave kennen. Dit zijn de volgende klimaattafels: Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Industrie, Landbouw en landgebruik en Mobiliteit.

1.3 Het concept-bod is zorgvuldig tot stand gekomen

In het proces om te komen tot voorliggende concept RES Regio Amersfoort 1.0 zijn zorgvuldige stappen genomen. De concept RES gebaseerd op bestaand beleid, bestaande initiatieven, initiatieven die in de pijplijn zitten, de stand van de technieken, lokale en regionale werkateliers, stakeholdersbijeenkomsten en bijeenkomsten van het ambtelijke kernteam en het bestuurlijke overleg. Met dit zorgvuldige proces is de inschatting dat dit een reëel bod is en haalbaar voor 2030, mede omdat de infrastructuur van het bestaande elektriciteitsnet de omvang van dit bod kan faciliteren. Ook binnen de druk op het gebied vanuit andere belangen, het gebrek aan ruimte en de complexiteit van de regio lijkt dit haalbaar. Er zijn wel onzekerheden. We zijn veelal geen eigenaar van de gronden die we aanwijzen voor duurzame opwek en zijn we afhankelijk van medewerking van onder andere grondeigenaren (inclusief Rijk), Stedin en marktpartijen. Ook is lokaal draagvlak voor het concretiseren van zoekgebieden voor elektriciteitsopwekking en de warmtetransitie cruciaal. Voor deze zaken hebben we oog in het proces en bijbehorend vervolgproces.

1.4 Het concept-bod gaat uit van ruimtelijke uitgangspunten

Het concept-bod maakt duidelijk welke ordeningsprincipes gevolgd kunnen worden in de regio, om de landschappelijke impact zoveel mogelijk te minimaliseren. Er wordt hierbij zoveel

mogelijk gebruik gemaakt van de infrastructurele lijnen, zon op grootschalige daken en wind op de Utrechtse Heuvelrug.

1.5 De concept RES Regio Amersfoort geeft mede invulling aan de doelstellingen binnen de expeditie Duurzaamheid Woudenberg

Met de RES hebben we een belangrijk instrument voor de eerste lijnen van de energieopwekking en energie transitie van Woudenberg. Dit concretiseren we lokaal met de Transitievisie Warmte met bijbehorende Wijkuitvoeringsplannen. De lokale uitwerking stemmen we af in regionaal verband en de uitkomsten brengen we in het regionale proces in. Voor de verdere uitwerking van met name zonnenvelden in het landschap zal nog lokaal beleid moeten worden opgesteld, hiervoor zullen wij zoveel mogelijk (gezien de eenheid in het landschap) aansluiten bij de ontwikkeling in onze buurgemeenten. Voor Woudenberg geldt daarbij in het bijzonder als aandachtspunt: "hoe voor ondernemers die energie willen produceren als nevenactiviteit ook mogelijkheden ontstaan binnen het energienet, en gelijktijdig de kwaliteit van het buitengebied behouden kan blijven".

2.1 Het Rijk rekent door of de optelsom van alle regionale concept-boden voldoende zijn en formuleert vervolgens hoe het Bod 1.0 eruit moet zien

Het concept-bod is een eerste inbreng van de regio om bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 35 TWh op te wekken duurzame elektriciteit en de regionale structuren warmte. Deze inbreng wordt gebruikt om door te rekenen of de regio's voldoen aan de opgave. Vanuit NP RES is het streven de regio's zo snel mogelijk de analyses en adviezen terug te kunnen geven ten behoeve van de RES 1.0. Het Planbureau leefomgeving analyseert in de periode tussen 1 juni en 1 augustus 2020 de 30 regionale RES'en aan de hand van de vier afwegingskaders: Kwantiteit wat betreft elektriciteit en warmte; Ruimtegebruik; Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en Energiesysteemefficiëntie. In het bod 1.0 werken we het concept-bod verder uit.

2.2 Het Bod 1.0 geeft meer inzicht om toe te werken naar concrete initiatieven en besluitvorming

In het bod 1.0 vindt een concretiseringsslag plaats voor zowel de opgave voor duurzame elektriciteitsopwekking als warmte. Ook is meer duidelijk welke concrete projecten in de zoekgebieden passen, welke restricties er gelden en welke partners er nodig zijn om initiatieven te realiseren. Hierdoor kan toegewerkt worden naar (lokale) besluitvorming.

2.3 De concept RES Regio Amersfoort 1.0 is onderdeel van de regionale ambitie

Het concept-bod concentreert zich conform de vraag van het Rijk voornamelijk tot elektriciteit, warmte en infrastructuur. Voor de regionale ambitie van 49% CO₂-reductie in 2030 is de blik breder. Hiervoor is ook de bijdrage nodig van sectoren als landbouw, mobiliteit en industrie en zijn besparing en innovatie belangrijke thema's. Door een regionaal programma op te zetten voor de uitwerking van de ambitie in de volle breedte versterken we onze lokale uitvoeringskracht. Het gaat dan om nu bekende maar ook om nu nog onbekende toekomstige innovaties.

2.4 Om het Bod 1.0 te kunnen realiseren is de bijdrage van de samenleving hard nodig.

Het is van belang om kennisoverdracht te organiseren en urgentie te creëren in de samenleving. Wanneer er toegewerkt wordt naar een concretisering, zal de samenleving steeds nauwer betrokken moeten worden om rekening te kunnen houden met de gevoelens die leven.

Kanttekeningen/risicobeheersing

1. De zoeklocaties in het concept-bod zijn een eerste verkenning

De zoeklocaties zoals deze zijn opgenomen in het concept-bod zijn een eerste verkenning. Bij de uitwerking van het concept-bod richting het bod 1.0 zal een concretiseringsslag plaatsvinden. Hierbij moet rekening gehouden worden met (nieuwe) initiatiefnemers en het aansluiten op het elektriciteitsnetwerk. Besluitvorming over concrete projecten en zoekgebieden vinden lokaal plaats.

2. *Alleen bij robuuste plannen kan de gemeente regie houden*

De gemeente wil regie houden op de eigen projecten en de uitvoering van de concept RES Regio Amersfoort. Hiervoor zijn concrete plannen nodig. Wanneer de planvorming in het vervolgetraject niet concreet is, loopt de gemeente het risico dat het Rijk en provincie de regie over gaan nemen.

3. *Het klimaatakkoord heeft verstrekkende gevolgen voor de inrichting van ons land en veel inwoners hebben nog weinig informatie over de inhoud en consequenties van het NP RES.*

De informatiecampagne vanuit het NP RES gaat alleen over het eigen handelingsperspectief. Voor inwoners is het niet duidelijk dat de zoektocht naar energielandschappen in de Regionale Energie Strategie niet lokaal gemotiveerd is, maar past binnen het klimaatakkoord. Daarom is een regionaal communicatie en participatieplan noodzakelijk om inwoners duidelijk te maken waarom de regio hier op inzet.

4. *De uitvoering van de Regionale Energie Strategie kan niet zonder hulp van het Rijk.*

De concept RES Regio Amersfoort zorgt er voor dat de regio bijdraagt aan het klimaatakkoord. Voor de uitvoering en realisatie is de regio daarbij mede afhankelijk van derden, zoals Rijkswaterstaat en Defensie voor realisatie van windturbines en zonnepanelen. Daarnaast is het Rijk nodig voor aanpassing in wet- en regelgeving, het verbeteren van de salderingsregeling en het aanpassen van de warmtewet en de mijnbouwwet. De voorwaarden voor uitvoering van de concept strategie zijn opgenomen in de concept RES Regio Amersfoort.

5 *Nieuw proces en escalatieladder*

Het proces om te komen tot een RES en het concept-bod Duurzame Opwek is een nieuw proces waarbij op voorhand niet duidelijk is hoe het Nationaal Programma RES (bestaande uit IPO, VNG en Unie van Waterschappen) het bod zal beoordelen. Het is in dit stadium dus niet duidelijk welke reactie van het Rijk mag worden verwacht nadat het concept-bod van elke regio is doorgerekend.

Uiteindelijk kan door het Rijk of de provincie met behulp van het RO-instrumentarium het planologisch mogelijk maken van duurzame opwek van elektriciteit worden afgedwongen. De spelregels van het Klimaatakkoord voorzien in een "escalatieladder" als van deze situatie sprake is. Eerst vindt dan met de regio een overleg plaats over een grotere inspanning. Op dit moment is niet duidelijk of en wanneer het Rijk dit instrumentarium denkt in te zetten. Door te zorgen voor een robuust concept-bod kan ingrijpen door het Rijk worden voorkomen.

6 *Voorkomen van "witte" vlekken*

Het concept-bod Duurzame Opwek moet in de regio tot stand komen op basis van raadsbesluiten van individuele gemeenten, daarmee bestaat het risico van een "witte" vlek. Uitgaande van haalbaarheid kent het risico dat versnelling van het ene gebied leidt tot minder inspanning elders.

Uitgangspunt is daarom: een ieder mag meer of sneller de doelstelling realiseren, maar dat ontslaat de ander niet om zijn eigen bijdrage te (blijven) leveren.

Het RES proces is een samenwerking tussen zeven gemeenten, provincie, waterschap en de netbeheerder. In het proces tot nu toe zijn georganiseerde partijen betrokken. In het vervolproces betrekken we ook inwoners, ondernemers en overige partners.

Duurzaamheid en Inclusie

De totstandkoming van het bod, de daaraan ten grondslag liggende aanwijzing van zoekgebieden voor verschillende vormen van energieopwekking en de verdere concretisering in projecten zijn stappen om te komen tot een energie neutrale regio Amersfoort en daarmee ook in Woudenberg.

Maatschappelijke participatie

In het kader van de opmaat naar de Strategische Agenda voor regio Amersfoort voor de komende vier jaar zijn in de regio Dialoogtafels georganiseerd. Een van deze Dialoogtafels was de Dialoogtafel Energietransitie, waarbij met stakeholders oplossingen voor de toekomstige energiebehoefte van de regio zijn gezocht. De uitkomst van de Dialoogtafel Energietransitie zijn meegenomen in het proces voor de totstandkoming van de RES.

Daarnaast zijn door middel van een aantal ronde tafel gesprekken en stakeholders bijeenkomsten in het voortraject diverse onderdelen van het bod met georganiseerde deskundigen besproken en getoetst. De MNU heeft in dat kader aan alle raden een brief gestuurd, zie bijlage.

De echte participatie en overleg met inwoners zal plaatsvinden in het vervolg traject om te komen tot RES 1.0 en zal lokaal per gemeente door middel van participatie de haalbaarheid en realiseerbaarheid bezien worden, om daarna door te vertalen naar het regionale bod 1.0 en verder.

Zolang de maatregelen rond het Corona-virus van kracht zijn, worden digitale vormen van participatie ingezet. Wanneer het verantwoord is, worden weer bijeenkomsten en gesprekken georganiseerd. Een deel van de beoogde participatie voorafgaand aan het raadsbesluit over het concept-bod wordt nu verplaatst naar het najaar 2020.

Beoogd resultaat (hoe)

Door indiening van het concept bod wordt voorkomen dat Woudenberg een “witte” vlek wordt.

Financiële consequenties

Deze RES is onderdeel van een nationale opgave en is daarmee mede afhankelijk van nationale middelen. Voor de uitwerking om te komen tot het bod 1.0 is een aanvullend budget nodig voor het proces in de regio. In de uitwerking moet een concretiseringslag uitgevoerd worden op het concept-bod en de uitwerking van de Regionale Energie Strategie. Hiervoor is externe expertise nodig op het gebied van landschappelijke inpassing, rekenkundig en technische expertise energietransitie en communicatie en participatie. Op basis van de verdeelsleutel van Bureau Regio Amersfoort wordt voor Woudenberg gedacht aan een bedrag van € 9.000. De kosten worden deels in 2020 en deels in 2021 gemaakt. Hiervoor zijn geen middelen gereserveerd in de begroting. Bij de kadernota wegen wij af of en op welke wijze deze middelen beschikbaar kunnen worden gesteld, te denken valt aan een reserve duurzaamheid opgebouwd uit de recent ontvangen rijksmiddelen.

Aanpak/uitvoering

De volgende vervolgstappen zijn voorzien:

1. Binnen zes maanden na de ondertekening van het klimaatakkoord moet de regio een (voorlopig) bod doen op de taakstelling tot CO2-reductie. Daarom moeten alle raden in mei 2020 een besluit nemen. Voor 1 juni 2020 moet het concept-bod ingediend zijn bij het Rijk. Naar aanleiding van de corona crisis heeft NP RES verzocht ten behoeve van stap 2 (de nationale doorrekening) wel op 1 juni een bod in te dienen, maar eventueel een voorbehoud te maken rond de compleetheid van participatie en besluitvorming.
2. In de periode van juni t/m september rekent het Planbureau voor de Leefomgeving het concept bod door van de 30 regio's. Dit moet optellen tot de eerdergenoemde 35 TWh. VNG, IPO en UvW bepalen met elkaar ('route35') hoe een eventuele restopgave moet worden verdeeld over de 30 regio's en/of hoe wordt omgegaan met regio's die een onvoldoende concept bod hebben gedaan.
3. Van 1 juni 2020 tot 1 maart 2021 wordt gewerkt aan de definitieve RES 1.0.
4. Vervolgens wordt de RES iedere twee jaar herijkt.

Conclusie

Wij stellen voor om in te stemmen met het concept bod en het college opdracht te geven voor de uitvoering van de vervolgstappen.

Communicatie

Gemeente Woudenberg heeft samen met de gemeenten Amersfoort, Baarn, Soest, Leusden, Woudenberg, Eemnes en Bunschoten, provincie Utrecht, Waterschap Eem en Vallei en STEDIN de concept Regionale Energie Strategie (RES) regio Amersfoort opgesteld. Dit is een opgave vanuit het Klimaatakkoord van het Rijk waarbij 30 regio's uiterlijk op 1 juni 2020 een concept bod indienen. De RES is strategie op regionaal niveau voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit, energiebesparing, het potentieel aan duurzame warmtebronnen en concrete plannen om vraag en aanbod van elektriciteit en warmte door middel van infrastructuur bij elkaar te brengen.

Communicatieboodschap

Het Rijk heeft bij de uitwerking van het klimaatakkoord 30 energieregio's benoemd. Iedere regio heeft hierbij de opgave om een bijdrage te leveren in het opwekken van duurzame herwinbare bronnen, met de focus op zon- en windenergie. Daarnaast heeft de Regio een eigen ambitie geformuleerd om 49% CO2 reductie in 2030 (tov 1990) te realiseren.

Dit vraagt forse aanpassing in het verwarmen van onze gebouwen, de uitstoot van industrie, onze mobiliteit en landbouw. Woudenberg werkt met gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden en Soest, Stedin, het Waterschap Vallei en Veluwe en de Provincie Utrecht samen aan een Regionale Energie Strategie (RES).

In een eerste inventarisatie is een opsomming gemaakt van maatregelen die we al hebben genomen of gaan nemen op het gebied van het opwekken van duurzame elektriciteit én van mogelijke locaties waar zonnevelden en windmolens zouden kunnen worden geplaatst. Deze inventarisatie wordt binnenkort ingediend bij het Rijk.

Daarna gaat de regio verder met de uitwerking van de twee sporen:

Opgave 1: We werken deze inventarisatie verder uit naar een concreet voorstel in samenwerking met betrokken partijen en bewoners en bedrijven. In het voorstel wordt duidelijk hoeveel zonnevelden en windmolens nodig zijn en in welke gebieden deze mogelijk geplaatst kunnen worden.

Opgave 2: We werken uit hoe we nog meer energie kunnen besparen in de gebouwde omgeving en op het gebied van mobiliteit en we brengen onze warmtebronnen in beeld. Het resultaat van opgave 2 (het totaal aan besparingen en warmtebronnen) heeft invloed op het totaal aan windmolens en zonnevelden dat nodig is om duurzame energie op te wekken. Wij houden er rekening mee dat innovaties in de toekomst leiden tot andere bronnen, zodat niet uitsluitend windmolens en zonnevelden nodig zullen zijn.

De basis van het regionale bod wordt gevormd door dat wat de gemeenten al hebben gerealiseerd of in de pijplijn zit. De verschillende raden en Provinciale Staten en het Algemeen bestuur besluiten nu over dit eerste concept-bod. Dit wordt vervolgens tot aan de zomer 2020 verder uitgewerkt met betrokken partijen en bewoners. Hiervoor wordt een communicatie en participatieplan opgesteld. Meer informatie over de RES en straks een online peiling is te vinden op www.resregioamersfoort.nl.

Bijlage(n)

- concept raadsbesluit met als bijlage Concept Regionale Energie Strategie Regio Amersfoort.
- brief MNU

Burgemeester en wethouders van Woudenberg

drs. S.M.T. van der Marck-Verschoor
Secretaris

T. Cossen

Burgemeester